

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาจากบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง รวมถึงบุคลากรจากเทศบาลตำบลเสริมงามที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททุกแง่มุมของพื้นที่ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในโรงเรียนและแนวทางในการจัดการขยะภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งตรวจสอบข้อมูลต่างๆ จนกระทั่งรายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่เปรียบเสมือนเป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ปวีณา งามประภาส

ตุลาคม 2561

วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณีศึกษา โรงเรียน
เสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา งามประภาส

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อพัฒนารูปแบบ และเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการจัดการขยะของเยาวชนในโรงเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ นักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพ บริบททั่วไปของพื้นที่ ความรู้ความเข้าใจ สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการ จัดการปัญหาขยะที่เกิดขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนเสริมงาม วิทยาคม มีแนวนโยบายด้านการจัดการขยะภายในโรงเรียน ได้แก่ 1.1) กำหนดให้ครูเป็นแบบอย่าง ที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1.2) สร้างเครือข่ายการจัดการขยะ 1.3) จัดกิจกรรมระหว่างชุมชนกับ โรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ 1.4) นโยบายการใช้แก๊วน้ำที่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้ 2) กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะโดยตอบคำถามถูกร้อยละ 73.4 และตอบผิดร้อยละ 26.6 3) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการขยะเนื่องจากการขาดจิตสำนึก ในการทิ้งขยะ การทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบและปัญหาการจัดการขยะที่ผิดวิธี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัญหาจำนวนขยะที่มีมากเกินไป และปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการจัด ประกวาดขยะสร้างสรรค์

Abstract

Participatory action research was conducted as part of this primary objective was to develop and strengthen the awareness and participation of youth in waste management in schools. By targeting the High school students Soemngamwitthayakhom School, Soemngam district, Lampang province. The specific sample and a chance to collect preliminary data about the general context of the area. Cognitive problems and suggestions about how to deal with the waste problem occurred. The instruments used in the questionnaire & focus group. The statistics used in this study were percentage, mean and standard deviation. The research found that 1) Soemngamwitthayakhom School there are principles of waste management within the school include 1.1) The teacher is a role model in environmental conservation. 1.2) Waste management network. 1.3) activities during the school community to tackle spam 1.4) Policy glass of water that can be reused. 2) The sample has a deep understanding of waste management, the question was answered by 73.4 percent and 26.6 percent answered incorrectly. 3) The opinion about the problems in waste management, due to lack of awareness of the trash. The litter is a mess and waste management the wrong way. Was ranked first, followed by the issue of garbage there too. And environmental pollution problems respectively. The suggestions on how to fix the problem. The training provides knowledge about waste segregation and waste creation contest.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ	5
แนวคิดเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	16
แนวคิดขยะเหลือศูนย์	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	34
เทคนิคและวิธีการเก็บข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิจัย	36

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	
สรุปและอภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก บทความสำหรับการเผยแพร่	91
ภาคผนวก ข กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์	102
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้กับกิจกรรมที่ ดำเนินการจริงและผลผลิต/ผลลัพธ์ที่ได้รับตลอดโครงการ	105
ภาคผนวก ง การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย/ด้านสาธารณะ/ด้านชุมชน และพื้นที่/ด้านพาณิชย์/ด้านวิชาการ	108
ภาคผนวก จ รายงานการเงิน พร้อมสำเนาสมุดบัญชีธนาคารแยกจากเล่มรายงาน	109
ภาคผนวก ฉ รูปภาพการดำเนินกิจกรรมวิจัย	112

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น พุทธศักราช 2551-2559	1
2.1	การจัดการขยะ	17
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้น ภูมิภาค สถานะการอยู่อาศัย การได้รับการ อบรมสั่งสอนด้านการจัดการขยะจากครอบครัว และการได้รับการอบรมสั่ง สอนด้านการจัดการขยะจากโรงเรียน	42
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม	44
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยา (ตอบถูก/ตอบ ผิด)	48
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมใน การจัดการขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	51
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมใน การจัดการขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ด้านร่วมคิดหาปัญหาและสาเหตุ	52
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมใน การจัดการขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมวางแผนและรณรงค์ในการแก้ไขปัญหา	52
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมใน การจัดการขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยา อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมปฏิบัติตามแนวทางในการแก้ปัญหา	53
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมใน การจัดการขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยา อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ กำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง ในภาพรวม	55
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ กำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง ด้านการคัดแยกขยะ	56
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ กำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง ด้านการจัดเก็บขยะ	57
4.12	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ กำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง ด้านการกำจัดขยะ	58
4.13	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ กำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัด ลำปาง ด้านการใช้ประโยชน์จากขยะ	59
4.14	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	60
4.15	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของนักเรียน โรงเรียนเสริม งามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	62
4.16	แสดงสภาพปัญหา สาเหตุ และรูปแบบของแนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ ในโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	67
4.17	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ก่อนการเข้า รับการอบรม	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.18	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม หลังการเข้ารับการอบรม	76
4.19	แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะก่อนและหลังการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ	79

สารบัญญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	การแยกขยะแต่ละชนิดโดยใช้สีเป็นตัวแบ่ง	9
4.1	ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม	38
4.2	ดอกไม้ประจำโรงเรียน	38
4.3	กล่าวเปิดกิจกรรมโดยผู้อำนวยการโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม	69
4.4	(ก) และ (ข) อบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการจัดการขยะที่ถูกรวิธี	70
4.5	คณะกรรมการในการตัดสินรางวัล	74
4.6	(ก) ถังขยะที่ทำมาจากขวดพลาสติก และ(ข) กล่องใส่ของเอนกประสงค์ที่ทำจากไม้ไผ่เสริมและข้าวกระตาศทาชู	74
4.7	กิจกรรมถอดบทเรียน	75